

***DOCUMENT
DE
PROPOSTES***

**PROPOSTES RELATIVES A
COMPETÈNCIES PRÒPIES DEL**

**MINISTERI DE SALUT,
BENESTAR SOCIAL I FAMÍLIA**

A) PROPOSTES RELATIVES A LES PERSONES DISCAPACITADES

Marc regulador

- Elaborar plans integrals per a col·lectius específics de discapacitats/des.
- Garantir una accessibilitat igualitària en els serveis als discapacitats/des per a totes les parròquies.
- Actualitzar els criteris de designació d'afeccions i/o malalties incloses en la Llei de Garantia de Drets de Persones amb Discapacitat.
- Fer una revisió general de tota la Llei de Garantia de Drets de Persones amb Discapacitat per tal d'adaptar-la a la situació i necessitats actuals.

Inclusió social

- Fer campanyes de divulgació i sensibilització a la població sobre les discapacitats.
- Crear clubs socials per a col·lectius específics de persones amb discapacitat.
- Disposar d'una sala de reunions per a persones invidents.
- Establir un equip d'intervenció en planificació familiar per a persones amb retard mental.
(Competència del Departament de Salut)

Suport als cuidadors/es informals

- Implantar un servei d'atenció integral psicosocial per a familiars i/o cuidadors/es informals de persones amb discapacitat.
- Organitzar cursos gratuïts de formació per a cuidadors/es informals de persones amb discapacitat.
(Competència compartida amb el Ministeri d'Educació i Formació Professional)

Infraestructures i serveis socio-sanitaris

- Aplicar el protocol d'actuació ja existent, en cas de detecció (al naixement o durant els primers anys de vida) de nens/es amb problemes o alt risc de patir-ne.
- Incloure activitats de teràpia ocupacional a les clíniques i a les residències geriàtriques.

- Fer un centre multifuncional (incloent serveis de mitjana i llarga estada, de respir, de residència assistida, de residència sociosanitària, i de centre de dia) cofinançat pel govern i per les parròquies, i de gestió privada.
(Competència compartida amb els comuns)
- Potenciar el Servei d'Atenció Domiciliària, adequant-lo a les necessitats de la població en recursos humans i materials.
(Competència compartida amb els Comuns)
- Incloure activitats de teràpia ocupacional a les clíniques i a les residències geriàtriques.
(Competència del Departament de Salut)
- Adequar el personal sociosanitari intermedi de professionals de la salut mental a les necessitats i demandes actuals.
(Competència del Departament de Salut)
- Donar informació específica bàsica sobre totes les malalties, incloent-ne les noves, i sobre les ajudes a que tenen dret les persones afectades. Incloure activitats de teràpia ocupacional a les clíniques i a les residències geriàtriques.
(Competència del Departament de Salut)
- Reconèixer la fibromiàlgia i el síndrome de fatiga crònica com a discapacitat, i establir-ne protocols de diagnosi, tot estenent-los a d'altres afeccions similars que puguin aparèixer en el futur.
(Competència del Departament de Salut)
- Donar la formació necessària sobre les noves malalties susceptibles de ser considerades com a discapacitats als i a les professionals de la salut, per tal de poder atendre adequadament als malalts/es que arriben a l'hospital.
(Competència del Departament de Salut)

Protecció social

- Implantar el carnet de persona discapacitada.
- Garantir una pensió (equivalent al menys al salari mínim) per a les persones amb una discapacitat que els impedeixi treballar.
- Dur a terme una revisió integral del reglament i del funcionament de la CONAVA, amb participació dels col·lectius de persones afectades en el seu disseny, seguiment i avaluació.
- Integrar a la CONAVA un/a representant de les associacions d'afectats/des.
- Centralitzar i coordinar el seguiment de les demandes de certificació de menyscabament, pensió i prestació de serveis, i el lliurament d'informació a les parts afectades.

Estudis i prospectiva

- Realitzar un estudi de diagnosi sobre la població amb discapacitat d'Andorra, incloent-hi un cens de la mateixa.

B) PROPOSTES RELATIVES A LA GENT GRAN

Marc regulador i coordinació institucional

- Elaborar un Pla Nacional d'Atenció a la Gent Gran que integri necessitats, objectius, actuacions i criteris d'atenció per a la gent gran.
(Competència compartida amb els Comuns)
- Establir a nivell formal mecanismes de coordinació suficient entre Ministeri, Comuns i entitats de gent gran.
(Competència compartida amb els Comuns)

Atenció mèdica i sanitària

- Fer un seguiment especial del col·lectiu de dones majors de 65 anys
- Fer gratuït el transport entre l'hospital i la llar en casos de gent gran convallescent.
(Competència del Departament de Salut)
- Crear la figura de l'acompanyament a la persona (amb formació específica), per a casos de demanda familiar o de la mateixa persona gran hospitalitzada.
(Competència del Departament de Salut)
- Sensibilitzar els metges i les metgesses de capçalera sobre la conveniència de derivar els i les pacients cap a metges/metgesses especialistes, en comptes de procedir directament a la seva medicalització
(Competència del Departament de Salut)
- Potenciar conferències per tal de promoure hàbits de vida saludables per a la gent gran
(Competència del Departament de Salut, compartida amb els Comuns)
- Fer programes específics per a la detecció d'hàbits de vida no saludables en la gent gran.
(Competència del Departament de Salut, compartida amb els Comuns)
- Elaborar un calendari informatiu dels tallers d'hàbits saludables i fer-ne la divulgació mediàtica adequada.
(Competència del Departament de Salut, compartida amb els Comuns)

Atenció domiciliària i cuidadors/es informals

- Establir ajudes econòmiques regulades per a famílies amb persones grans dependents.
- Donar ajudes econòmiques a famílies que tinguin cura de gent gran dependent a la seva pròpia llar.
- Potenciar el programa “Respir” i fer grups d’ajuda mútua per a cuidadors/es de gent gran dependent.
- Crear un àmbit formal de coordinació entre els diferents agents que intervenen en l’atenció domiciliària per a la gent gran.
(Competència compartida amb els Comuns)

Serveis a la gent gran

- Augmentar les places disponibles (sobretot les assistides) per a gent gran en residències geriàtriques.
- Crear un centre de dia geriàtric a preus assequibles.
(Competència compartida amb la CASS)
- Augmentar el nombre de residències específiques per a gent gran.
(Competència compartida amb la CASS)
- Crear la figura de l’habitatge compartit entre gent gran i jovent.
(Competència compartida amb el Ministeri d’Esports i Voluntariat)
- Establir un servei de menjars a domicili per a la gent gran.
(Competència compartida amb els Comuns)
- Disposar d’habitatges tutelats per a gent gran.
(Competència compartida amb el Ministeri d’Habitatge, Recerca, Ensenyament Superior i Joventut)

Accessibilitat i mobilitat

- Objectivar els criteris de filtre dels usuaris/es del transport sanitari col·lectiu.
(Competència del Departament de Salut)
- Establir un transport social integral per a persones amb mobilitat reduïda.
(Competència compartida amb el Ministeri d’Economia)
- Establir ajudes econòmiques a propietaris d’habitatges per a obres d’accessibilitat.
(Competència compartida amb el Ministeri d’Economia)
- Ampliar les funcions del transport social
(Competència compartida amb el Ministeri d’Economia)

- Separar el transport sanitari del transport social que desplaça a la gent gran al centre de dia.
(Competència compartida amb el Ministeri d'Economia)

Serveis d'oci i d'envelliment actiu

- Crear diferents canals informatius (coordinats entre si) sobre l'oferta d'activitats d'oci per a la gent gran.
- Reforçar les campanyes informatives sobre l'oferta d'activitats d'oci, tot adequant-les a les característiques de receptivitat de la gent gran.
- Promoure activitats en règim d'autogestió, per a la gent gran.
- Formar els professionals, les associacions i a la pròpia gent gran en el disseny d'activitats autogestionables.
- Crear i/o adaptar activitats d'oci per a col·lectius específics de gent gran
(Competència compartida amb els Comuns)
- Crear recursos específics per a col·lectius específics de gent gran.
(Competència compartida amb els Comuns)

Protecció social

- Establir ajudes universals a la gent gran necessitada.
- Crear una borsa de treball per a persones jubilades, adaptada a les circumstàncies personals i compatible amb les pensions que es percebin
(Competència compartida amb el Ministeri Justícia i Interior)
- Crear un banc de prestació d'ajudes tècniques.
(Competència compartida amb els Comuns, i amb la CASS)
- Fer un protocol d'actuació davant de situacions de maltractament de gent gran.
(Competència compartida amb el Ministeri de Justícia i Interior, amb el SAAS, i amb els Comuns)
- Establir un protocol de detecció i atenció de situacions de risc en la gent gran.
(Competència compartida amb el Ministeri de Justícia i Interior, amb el SAAS, i amb els Comuns)

Imatge de la gent gran

- Fer campanyes de positivització de la imatge pública de la gent gran
- Potenciar iniciatives i crear espais de trobada intergeneracional

Estudis i prospectiva

- Establir un observatori social de la gent gran.

C) PROPOSTES RELATIVES A LA IGUALTAT DE GÈNERE

Àmbit laboral

- Donar assessorament i orientació financera i jurídica per a dones emprenedores d'Andorra.
(Competència compartida amb el Ministeri de Justícia i Interior)
- Fer cursos específics per a dones en formació laboral orientada a sectors en creixement.
(Competència compartida amb el Ministeri d'Educació i Formació Professional, i amb el Ministeri de Justícia i Interior)

Infraestructures i serveis de suport a les dones

- Posar a disposició ciutadana un servei d'atenció gratuït de 24 hores amb un número públic de tres xifres, per poder realitzar consultes o denúncies relacionades amb casos de violència domèstica. El servei comptaria amb un equip especialitzat d'atenció i estaria coordinat amb la policia.
- Fer un departament específic de la Dona dins el Ministeri de Salut, Benestar i família.
- Desenvolupar actuacions específiques des d'un Departament de la Dona relacionades amb la prevenció de conductes abusives, resolució de conflictes, tolerància, i el respecte mutu.
- Impulsar accions sensibilitzadores sobre les qüestions de gènere en els diferents àmbits dels poders estatals (legislatiu, executiu i judicial).
- Desenvolupar accions formatives i sensibilitzadores sobre la perspectiva de gènere per a responsables del Govern i institucionals, i per a l'empresariat.
- Crear, formar i consolidar una xarxa tècnica especialitzada sobre la perspectiva de gènere i la seva aplicació als diferents programes i projectes de govern.
- Desenvolupar mesures que garanteixin amb rapidesa l'atenció i la protecció integral de les dones víctimes de violència de gènere en el si de la família, així com dels menors a càrrec.
(Competència compartida amb el Ministeri de Justícia i Interior i el SAAS)

- Adequar l'actual PAVD a les necessitats del Principat.
(Competència compartida amb el Ministeri de Justícia i Interior i el SAAS)
- Crear serveis d'acollida per a totes les persones, que incloguin serveis de mediació intercultural per a dones immigrants, programes de formació i de millora de les capacitats laborals, servei de guarda de menors i un punt d'informació, amb capacitat de derivació cap a l'espai de trobada familiar i el programa materno infantil.
(Competència compartida amb el Ministeri de Justícia i Interior i el Ministeri d'Educació i Formació Professional)
- Elaborar campanyes de sensibilització i formació per la igualtat de gènere a nivell nacional per a la població en general i per a professionals especialitzats.
(Competència compartida amb el Ministeri de Justícia i Interior i el Ministeri d'Educació i Formació Professional)
- Disposar d'estructures administratives de Govern destinades a la Dona, amb dotació suficient per a la realització de les tasques que li són pròpies.
(Competència compartida amb el Govern)

Salut

- Dissenyar programes específics per a problemes de salut específics en funció de les diferències trobades entre homes i dones.
(Competència del Departament de Salut)
- Formar de manera específica els professionals de la salut, pel que fa a la detecció, atenció i derivació de casos de violència de gènere.
(Competència del Departament de Salut)
- Crear una unitat de planificació familiar a l'Hospital Nostra Senyora de Meritxell.
(Competència del Departament de Salut)
- Continuar realitzant els seguiments de l'evolució de l'estat de salut de dones i homes mitjançant l'elaboració d'enquestes nacionals de salut.
(Competència del Departament de Salut)

Igualtat de rols

- Fer campanyes d'informació i sensibilització sobre la corresponsabilitat familiar.
- Fer polítiques de família orientades a la corresponsabilitat familiar.
- Ampliar les campanyes de conscienciació social i iniciar accions encaminades a afavorir la igualtat i l'educació no sexista.
(Competència compartida amb el Ministeri d'Educació i Formació Professional)

Protecció social

- Establir un pla per a la prevenció i el tractament de la pobresa femenina a Andorra, amb estudis previs del fenomen adients.
- Atendre els casos específics de dones necessitades de protecció o assistència, a l'hora de facilitar estades residencials.

Estudis i prospectiva

- Establir un observatori social proveïdor de dades sobre les qüestions de gènere.

D) PROPOSTES RELATIVES A INFÀNCIA I FAMÍLIA

Marc regulador

- Crear una comissió mixta participativa per a l'elaboració del Pla Nacional d'Acció per a la Infància, encarregada de marcar els objectius de les polítiques d'infància, tot seguint la Convenció dels Drets dels Infants.
- Adoptar i aplicar de forma efectiva i quotidiana els drets socials bàsics reconeguts en la Constitució Andorrana, en la Declaració Universal dels Drets Humans, i en la Carta Social Europea revisada.

Infància i salut

- Fer un seguiment mèdic i sanitari dels primers mesos del nadó durant el seu primer any de vida, en cas de procedir d'un embaràs d'adolescent.
- Fer campanyes de divulgació i sensibilització mediàtiques per tal de facilitar la inclusió social plena dels infants amb al·lèrgies o intoleràncies alimentàries.
(Competència del Departament de Salut)
- Fer accions formatives i de sensibilització sobre les al·lèrgies i intoleràncies alimentàries en l'àmbit educatiu i en altres àmbits estratègics.
(Competència del Departament de Salut)
- Establir un marc normatiu sobre la problemàtica de les al·lèrgies i intoleràncies alimentàries.
(Competència del Departament de Salut)
- Crear una normativa de menjadors respecte als infants amb al·lèrgies alimentàries, per a tots els centres escolars del país.
(Competència del Departament de Salut)

- Instituir un mòdul de formació obligatòria sobre al·lèrgies alimentàries en els professionals encarregats/des de la manipulació d'aliments per a infants i joves. (Competència del Departament de Salut, compartida amb el Ministeri d'Educació i Formació Professional)

Protecció contra la desatenció i el maltractament infantil

- Dur a terme accions de comunicació periòdiques del protocol d'actuació en casos d'infants en perill a les escoles, llars d'infants i centres d'activitats extraescolars, i adreçar informació sobre infància i joventut al claustre.
- Promoure campanyes de sensibilització per tal d'evitar que hi hagi infants menors que es quedin sols/es a casa.
- Establir una normativa penal sancionadora per a pares, mares i tutors/es que deixin a infants en situació de desemparament.
- (Competència compartida amb el Ministeri de Justícia i Interior)
- Creació, per a totes les parròquies, d'espais per a les famílies, on conscienciar pares i mares sobre situacions de desemparament dels infants, i sobre els recursos possibles al respecte.
- (Competència compartida amb els Comuns)
- Avaluar l'adequació del protocol d'actuació en casos d'infants en perill com a eina, així com l'ajustament dels canals, i l'atenció a tots els casos existents i/o sospitats. (Competència compartida amb el Ministeri d'Educació i Formació Professional, i amb el Ministeri de Justícia i Interior)
- Estudiar la conveniència de desvincular la denúncia de la comunicació del possible maltractament o desatenció. (Competència compartida amb el Ministeri de Justícia i Interior)

Infraestructures i serveis d'atenció a la infància

- Contemplar en el marc regulador l'especificitat i la dificultat d'accés als serveis existents dels infants de 3 a 5 anys.
- Allargar el període de seguiment institucional del nadó, i escurçar-ne la periodicitat, en cas d'indícis de risc.
- Facilitar a les famílies l'accés a les guarderies i a les guardes d'infants, i a activitats extraescolars, tenint especial cura dels casos de monomarentalitat i monoparentalitat.
- Crear un marc legal que defineixi les funcions de les activitats extraescolars i les emmarqui en la formació i l'educació per al lleure. (Competència compartida amb el Ministeri d'Educació i Formació Professional, i amb els Comuns)

- Garantir per a casos de necessitat una disponibilitat de llars d'infants o guardes d'infants de cap de setmana.
(Competència compartida amb els Comuns)
- Disposar d'un servei de cura d'infants a domicili per a casos de pares i/o mares que treballin i en tinguin la necessitat, a preus públics i cofinançat pel Ministeri.
(Competència compartida amb els Comuns)
- Establir recursos d'atenció a infants (proveïts de beques, si s'escau), que cobreixin les franges horàries laborals pròpies de la realitat andorrana que romanen fora de l'horari escolar.
- (Competència compartida amb el Ministeri d'Educació i Formació Professional, i amb els Comuns)

Protecció de la família

- Crear espais de referència familiars.
- Enfortir els canals de detecció i de seguiment del fenomen de la desestructuració familiar, així com de famílies en situació de risc social.
- Implantar ajudes econòmiques per a les famílies amb fills/es menors d'edat.
- Definir adequadament els límits de consideració de família nombrosa.
- Incloure treballadors/es familiars en els EAP per tractar el tema del deteriorament de les xarxes familiars.
- Promoure l'associacionisme entre famílies.
- Crear la figura del mediador/a familiar.
- Desenvolupar iniciatives per propiciar el lleure conjunt de pares/mares i fills/es en famílies monoparentals.
- Potenciar la consulta jove als CAP, mitjançant el desenvolupament de projectes d'informació, atenció, seguiment de la situació de la salut reproductiva i conductes sexuals dels adolescents al Principat.
(Competència del Departament de Salut)
- Impulsar espais de trobada familiar on desenvolupar tallers de pares i mares, visites de pares i mares no custodis, serveis de mediació familiar, serveis d'orientació jurídica i psicològica, i d'altres de similars.
(Competència compartida amb el Ministeri de Justícia i Interior)
- Crear serveis d'atenció a les famílies dins dels serveis extraescolars.
(Competència compartida amb els Comuns)

- Establir cursos d'informació i formació per a pares i mares.
(Competència compartida amb el Ministeri d'Educació i Formació Professional)

Conciliació de la vida personal, familiar i laboral

- Establir ajudes familiars adequades al nivell de vida d'Andorra, per a que pares i/o mares puguin optar a fer-se càrrec dels seus fills/es fins a l'edat d'ensenyament maternal.
- Incentivar la creació d'espais de guarda d'infants a les empreses.
(Competència compartida amb el Ministeri de Justícia i Interior)

Protecció social

- Adaptar els barems d'ajudes a famílies amb dificultats econòmiques als llindars de pobresa europeus.
- Garantir condicions òptimes de part a les embarassades adolescents, i eventualment donar suport psicològic i econòmic a la mare en cas de necessitat.
- Millorar la informació sobre les prestacions econòmiques en activitats de lleure o extraescolars per a famílies amb dificultats econòmiques.
(Competència compartida amb els Comuns)
- Revisar els llindars de les prestacions econòmiques per a famílies amb dificultats econòmiques per tal de fer-los més inclusius, i unificar criteris entre administracions.
(Competència compartida amb els Comuns)

Estudis i prospectiva

- Fer un estudi per tal d'analitzar les tipologies de famílies actualment existents a Andorra, amb vistes a definir adequadament les polítiques familiars.
- Elaborar una base de dades nacional en l'àmbit de la infància, en consonància amb la Convenció dels Drets dels Infants.

E) PROPOSTES RELATIVES A LA SOLIDARITAT I EL VOLUNTARIAT

Marc regulador

- Crear un fòrum consultiu amb participació de totes les entitats del voluntariat, de cara a l'elaboració del marc legal del voluntariat i al seu seguiment posterior.
-
- Avaluar el funcionament del marc legal del voluntariat després de 5 anys de la posada en funcionament del mateix, i des d'aleshores periòdicament.

- Establir un marc legal del voluntariat que contempli com a mínim la definició de conceptes, la delimitació dels àmbits d'actuació, els drets i deures, les relacions entre les organitzacions de tot tipus i el voluntariat, i mesures pel foment del mateix.
- (Competència compartida amb el Ministeri d'Afers Exteriors, Cultura i Cooperació, i amb el
- Ministeri d'Esports i Voluntariat)
- Aprofitar per part de l'administració andorrana els coneixements de les ONG's del país per al disseny de polítiques en l'àmbit cultural i social.
- (Competència compartida amb el Ministeri d'Esports i Voluntariat, i amb el Ministeri
- d'Afers Exteriors, Cultura i Cooperació)
- Establir un marc normatiu que respecti la diversitat cultural en els hàbits alimentaris.
- (Competència del Departament de Salut, compartida amb el Ministeri d'Afers
- Exteriors, Cultura i Cooperació)

Sensibilització i foment del voluntariat

- Fer campanyes divulgatives del suport que hi ha per a les entitats del voluntariat.
-
- Fomentar el voluntariat entre la gent gran, tot divulgant les iniciatives existents arreu del Principat.

Organització del voluntariat i de la xarxa de solidaritat

- Establir un sistema periòdic d'intercanvi d'informació entre els i les professionals del voluntariat i l'acció social pública i privada.
- (Competència compartida amb el Ministeri d'Esports i Voluntariat, i amb el Ministeri
- d'Afers Exteriors, Cultura i Cooperació)
- Fomentar grups d'ajuda mútua, per a problemes específics, basats en la solidaritat.
- (Competència compartida amb el Ministeri d'Esports i Voluntariat)
-
- Facilitar espais per a reunions de grups d'ajuda mútua.
- (Competència compartida amb el Ministeri d'Esports i Voluntariat)
- Generalitzar la figura de l'educador de carrer i/o de l'integrador social, per tal de coordinar una xarxa de voluntariat d'assistència a infants i adolescents en situació de risc social.
- (Competència compartida amb els Comuns)

F) PROPOSTES TRANSVERSALS

Àmbit laboral

- Oferir un programa de millora de les capacitats laborals, inserció sociolaboral i mòduls de garantia social.
(Competència compartida amb el Ministeri d'Educació i Formació Professional i el Ministeri de Justícia i Interior)
- Dissenyar cursos de formació professional no reglada.
(Competència compartida amb el Ministeri de Justícia i Interior, i amb el Ministeri d'Educació i Formació Professional)

Suport a cuidadors/es informals

- Fer un centre sociosanitari que inclogui un servei “de respir”.
- Donar suport als cuidadors/es informals principals, en el terreny psicològic i del lleure des de l'atenció primària.
- Impulsar i gestionar projectes adreçats a persones cuidadores (cuidar al que cuida).
- Fer grups de suport per a cuidadors/es informals de persones dependents.
- Establir un servei d'intermediació laboral per a cuidadors/es familiars i les famílies, de caràcter públic o privat no lucratiu.
(Competència compartida amb el Ministeri de Justícia i Interior)

Infraestructures i serveis sociosanitaris

- Millorar i consolidar la xarxa de recursos d'atenció sociosanitaria, incrementant els serveis d'ajuda a domicili, els centres de dia, i les residències per a persones autònomes i per a persones dependents.
(Competència compartida amb la CASS i els Comuns)

Protecció social

- Establir un telèfon específic de 3 xifres durant 24 hores al dia, per a casos d'urgència social.
- Revisar les prestacions d'assistència social adequant-les a les necessitats de les persones
- Fer campanyes informatives i de sensibilització amb vistes a normalitzar el fet de rebre ajuts econòmics de les institucions per a persones que ho necessitin.

- Establir un servei de tràmits general per a la tramitació de sol·licituds d'ajudes socials.
- Simplificar al màxim la sol·licitud per ajut econòmic fins al moment d'arribar a la intervenció del treballador/a social.
- No tenir en compte l'entorn familiar en el tràmit de sol·licituds per ajuts econòmics.
- Adaptar el nivell de les prestacions d'assistència social al nivell de vida actualitzat.
- Garantir la cobertura universal i gratuïta de la Seguretat Social per a totes les persones.
(Competència compartida amb la CASS)
- Unificar els criteris per a l'exoneració dels diferents serveis.
(Competència compartida amb els Comuns)
- Fer una llei per a la protecció de persones amb situació de risc social des d'una òptica preventiva, redistributiva i d'atenció i promoció de la persona, i regulant els camps públic, privat i del tercer sector.
(Competència compartida amb el Consell General)

**PROPOSTES RELATIVES A
COMPETÈNCIES PRÒPIES DE LA
C.A.S.S.**

A) PROPOSTES RELATIVES A LES PERSONES DISCAPACITADES

Inclusió social

- Establir el finançament total per part de la CASS dels aparells mecànics bàsics per a la mobilitat a la llar.

Suport als cuidadors/es informals

- Establir prestacions econòmiques (amb cotització a la CASS) pels cuidadors/es informals de persones amb discapacitat.
- Adaptar i renovar el comandament del cotxe cada 5 anys com a mínim, amb subvenció per part de la CASS.
(Competència compartida amb el Ministeri d'Economia i amb el Ministeri d'Urbanisme i Ordenament Territorial)

Infraestructures i serveis socio-sanitaris

- Establir per a tota persona discapacitada el reemborsament directe de la despesa farmacèutica per part de la CASS.
- Establir la cobertura en atenció psicològica per part de la CASS.

Protecció social

- Establir la jubilació anticipada a partir dels 55 anys, per a persones discapacitades. (CASS)
- Fer que la nova llei de la CASS doni cobertura total a les persones discapacitades en les necessitats que tenen derivades de la seva afecció.
- Subvencionar el 100% de totes les despeses sanitàries dels malalts de fibromiàlgia i de la síndrome de fatiga crònica.
- Adaptar el sistema de baixes actual a les malalties que comporten algun tipus d'invalidesa, sobretot en aquelles que solen presentar-se amb brots.
- Fer compatible una pensió de grau 1 amb una baixa laboral remunerada.

B) PROPOSTES RELATIVES A LA GENT GRAN

Marc regulador i coordinació institucional

- Crear un fòrum consultiu d'entitats de gent gran en l'elaboració de la Llei de la CASS.

Atenció mèdica i sanitària

- Establir la dispensa de pagament de l'assistència sanitària i farmacèutica a partir dels 65 anys.

Serveis a la gent gran

- Crear un centre de dia geriàtric a preus assequibles.
(Competència compartida amb el Ministeri de Salut, Benestar Social i Família)
- Augmentar el nombre de residències específiques per a gent gran.
(Competència compartida amb el Ministeri de Salut, Benestar Social i Família)

Protecció social

- Garantir una pensió de viduïtat mínima equivalent al salari mínim.
- Garantir una pensió de jubilació mínima equivalent al salari mínim, amb paga doble per Nadal.
- Establir la possibilitat de jubilació anticipada als 60 anys.
- Crear un banc de prestació d'ajudes tècniques.
(Competència compartida amb els Comuns, i amb el Ministeri de Salut, Benestar Social i Família)

C) PROPOSTES RELATIVES A LA IGUALTAT DE GÈNERE

Àmbit laboral

- Permetre la combinació de la baixa de paternitat/maternitat amb les vacances de l'any del part i de l'any següent, tot preveient incentius a l'empresariat per a aquests casos. (Competència compartida amb el Ministeri de Justícia i Interior)

Conciliació de la vida personal, familiar i laboral

- Establir un salari de paternitat/maternitat per a persones que hagin deixat de treballar per tal de tenir cura d'infants o d'altres persones dependents.

Protecció social

- Establir l'accés universal als serveis sanitaris, garantint la cobertura del 100% de les despeses per les víctimes de violència domèstica i els grups vulnerables i ampliant la casuística d'aplicació del tercer pagador.

D) PROPOSTES RELATIVES A INFÀNCIA I FAMÍLIA

Conciliació de la vida personal, laboral i familiar

- Ampliar el permís de maternitat al menys equiparable a la mitjana temporal de la Unió Europea.
(Competència compartida amb el Ministeri de Justícia i Interior)

E) PROPOSTES TRANSVERSALS

Infraestructures i serveis socio-sanitaris

- Millorar i consolidar la xarxa de recursos d'atenció socio-sanitària, incrementant els serveis d'ajuda a domicili, els centres de dia, i les residències per a persones autònomes i per a persones dependents.
(Competència compartida amb el Ministeri de Salut, Benestar Social i Família, i amb els Comuns)

Protecció social

- Garantir la cobertura universal i gratuïta de la Seguretat Social per a totes les persones.
(Competència compartida amb el Ministeri de Salut, Benestar Social i Família)

**PROPOSTES RELATIVES A
COMPETÈNCIES PRÒPIES DELS
COMUNS**

A) PROPOSTES RELATIVES A LES PERSONES DISCAPACITADES

Inclusió social

- Adaptar el cinema per a persones invidents.
(Competència compartida amb el Ministeri d'Urbanisme i Ordenament Territorial)

Accessibilitat i mobilitat

- Disposar de senyalització vertical amb avís de grua, i de vigilància especial, en les places d'aparcament per a persones discapacitades, per tal d'evitar el seu ús indegut.
- Disposar de semàfors acústics i senyalització per a invidents als passos de vianants.
(Competència compartida amb el Ministeri d'Urbanisme i Ordenament Territorial)

Infraestructures i serveis socio-sanitaris

- Fer un centre multifuncional (incloent serveis de mitjana i llarga estada, de respir, de residència assistida, de residència socio-sanitària, i de centre de dia) cofinançat pel govern i per les parròquies, i de gestió privada.
(Competència compartida amb el Ministeri de Salut, Benestar Social i Família)
- Potenciar el Servei d'Atenció Domiciliària, adequant-lo a les necessitats de la població en recursos humans i materials.
(Competència compartida amb el Ministeri de Salut, Benestar Social i Família)

Protecció social

- Eximir de totes les taxes a les persones discapacitades.
(Competència compartida amb el Ministeri de Finances)

B) PROPOSTES RELATIVES A LA GENT GRAN

Marc regulador i coordinació institucional

- Elaborar un Pla Nacional d'Atenció a la Gent Gran que integri necessitats, objectius, actuacions i criteris d'atenció per a la gent gran.
(Competència compartida amb el Ministeri de Salut, Benestar Social i Família)

- Establir a nivell formal mecanismes de coordinació suficient entre Ministeri, Comuns i entitats de gent gran
(Competència compartida amb el Ministeri de Salut, Benestar Social i Família)
- Delimitar a nivell tècnic les competències sobre gent gran del govern, dels comuns i de les entitats, en base a un estudi de diagnosi previ.
(Competència compartida amb el Govern)
- Fer un decret regulador que homogeneïtzi les prestacions i serveis a la gent gran en tot el territori nacional, en base a criteris i barems unificats.
(Competència compartida amb el Govern)

Atenció mèdica i sanitària

- Establir un sistema de coordinació amb les entitats i institucions que fan o reben tallers de gent gran, tot incorporant nous agents socials.
- Potenciar conferències per tal de promoure hàbits de vida saludables per a la gent gran
(Competència compartida amb el Departament de Salut del Ministeri de Salut, Benestar Social i Família)
- Fer programes específics per a la detecció d'hàbits de vida no saludables en la gent gran.
(Competència compartida amb el Departament de Salut del Ministeri de Salut, Benestar Social i Família)
- Elaborar un calendari informatiu dels tallers d'hàbits saludables i fer-ne la divulgació mediàtica adequada.
(Competència compartida amb el Departament de Salut del Ministeri de Salut, Benestar Social i Família)

Atenció domiciliària i cuidadors/es informals

- Crear un àmbit formal de coordinació entre els diferents agents que intervenen en l'atenció domiciliària.
- Crear un àmbit formal de coordinació entre els diferents agents que intervenen en l'atenció domiciliària per a la gent gran.
(Competència compartida amb el Ministeri de Salut, Benestar Social i Família)

Serveis a la gent gran

- Establir un servei de menjars a domicili per a la gent gran.
(Competència compartida amb el Ministeri de Salut, Benestar Social i Família)

Serveis d'oci i d'envelliment actiu

- Crear i/o adaptar activitats d'oci per a col·lectius específics de gent gran
(Competència compartida amb el Ministeri de Salut, Benestar Social i Família)

- Crear recursos específics per a col·lectius específics de gent gran.
(Competència compartida amb el Ministeri de Salut, Benestar Social i Família)

Protecció social

- Crear un banc de prestació d'ajudes tècniques.
(Competència compartida amb el Ministeri de Salut, Benestar Social i Família, i amb la CASS)
- Fer un protocol d'actuació davant de situacions de maltractament de gent gran.
(Competència compartida amb el Ministeri de Salut, Benestar Social i Família, amb el Ministeri de Justícia i Interior, i amb el SAAS)
- Establir un protocol de detecció i atenció de situacions de risc en la gent gran.
(Competència compartida amb el Ministeri de Salut, Benestar Social i Família, amb el Ministeri de Justícia i Interior, i amb el SAAS)

C) PROPOSTES RELATIVES A LA IGUALTAT DE GÈNERE

Àmbit laboral

- Promoure des de les Administracions la paritat en l'àmbit laboral.
(Competència compartida amb el Govern)

Infraestructures i serveis de suport a les dones

- Augmentar el nombre de guarderies de gestió pública, ajustant-lo a les demandes de la realitat social andorrana.

D) PROPOSTES RELATIVES A INFÀNCIA I FAMÍLIA

Protecció contra la desatenció i el maltractament infantil

- Creació, per a totes les parròquies, d'espais per a les famílies, on conscienciar pares i mares sobre situacions de desemparament dels infants, i sobre els recursos possibles al respecte.
(Competència compartida amb el Ministeri de Salut, Benestar Social i Família)

Infraestructures i serveis d'atenció a la infància

- Garantir la disposició de places públiques per a tothom que ho necessiti en les llars d'infants.

- Implantar el sistema de recollida d'infants a les escoles en totes les parròquies, i unificar-ne la regulació i els horaris.
(Competència compartida amb el Ministeri d'Educació i Formació Professional)
- Estudiar la possibilitat de passar la franja de 0 a 3 anys a escola-bressol, dins del sistema públic.
(Competència compartida amb el Ministeri d'Educació i Formació Professional)
- Integrar l'ensenyament dels 6 mesos als 3 anys en la xarxa pública escolar, mantenint la gestió comunal.
(Competència compartida amb el Ministeri d'Educació i Formació Professional)
- Crear un marc legal que defineixi les funcions de les activitats extraescolars i les emmarqui en la formació i l'educació per al lleure.
(Competència compartida amb el Ministeri d'Educació i Formació Professional, i amb el Ministeri de Salut, Benestar Social i Família)
- Garantir per a casos de necessitat una disponibilitat de llars d'infants o guardes d'infants de cap de setmana.
(Competència compartida amb el Ministeri de Salut, Benestar Social i Família)
- Disposar d'un servei de cura d'infants a domicili per a casos de pares i/o mares que treballin i en tinguin la necessitat, a preus públics i cofinançat pel Ministeri.
(Competència compartida amb el Ministeri de Salut, Benestar Social i Família)
- Establir recursos d'atenció a infants (proveïts de beques, si s'escau), que cobreixin les franges horàries laborals pròpies de la realitat andorrana que romanen fora de l'horari escolar.
(Competència compartida amb el Ministeri de Salut, Benestar Social i Família, i amb el Ministeri d'Educació i Formació Professional)

Protecció a la família

- Crear serveis d'atenció a les famílies dins dels serveis extraescolars.
(Competència compartida amb el Ministeri de Salut, Benestar Social i Família)

Protecció social

- Millorar la informació sobre les prestacions econòmiques en activitats de lleure o extraescolars per a famílies amb dificultats econòmiques.
(Competència compartida amb el Ministeri de Salut, Benestar Social i Família)
- Revisar els llindars de les prestacions econòmiques per a famílies amb dificultats econòmiques per tal de fer-los més inclusius, i unificar criteris entre administracions.
(Competència compartida amb el Ministeri de Salut, Benestar Social i Família)

E) PROPOSTES RELATIVES A LA SOLIDARITAT I EL VOLUNTARIAT

Organització del voluntariat i de la xarxa de solidaritat

- Generalitzar la figura de l'educador de carrer i/o de l'integrador social, per tal de coordinar una xarxa de voluntariat d'assistència a infants i adolescents en situació de risc social.
(Competència compartida amb el Ministeri de Salut, Benestar Social i Família)
- Impulsar un sistema de banca del temps, amb coordinació interparroquial.
(Competència compartida amb el Ministeri d'Esports i Voluntariat)

F) PROPOSTES TRANSVERSALS

Infraestructures i serveis socio-sanitaris

- Millorar i consolidar la xarxa de recursos d'atenció socio-sanitària, incrementant els serveis d'ajuda a domicili, els centres de dia, i les residències per a persones autònomes i per a persones dependents.
(Competència compartida amb la CASS i el Ministeri de Salut, Benestar Social i Família)

Protecció social

- Unificar els criteris per a l'exoneració dels diferents serveis.
(Competència compartida amb els Comuns)

**PROPOSTES RELATIVES A
COMPETÈNCIES PRÒPIES DEL
CONSELL GENERAL**

A) PROPOSTES RELATIVES A LA GENT GRAN

Marc regulador i coordinació institucional

- Contemplar el dret a morir dignament a nivell legal.

B) PROPOSTES RELATIVES A LA IGUALTAT DE GÈNERE

Marc regulador

- Establir mecanismes que assegurin que les propostes legislatives s'aprovin sota la perspectiva de gènere, tenint en compte les conseqüències que les lleis tindran per les vides quotidianes de homes, dones i infants.
(Competència compartida amb el Ministeri de Justícia i Interior)

Infraestructures i serveis de suport a les dones

- Fer una llei per a la protecció de persones amb situació de risc social des d'una òptica preventiva, redistributiva i d'atenció i promoció de la persona, i regulant els camps públic, privat i del tercer sector.
(Competència compartida amb el Ministeri de Salut, Benestar Social i Família)

Igualtat de rols

- Crear una norma nacional que prohibeixi la discriminació per raons de gènere en totes les seves manifestacions.
(Competència compartida amb el Govern)

**PROPOSTES RELATIVES A
COMPETÈNCIES PRÒPIES DEL
GOVERN**

A) PROPOSTES RELATIVES A LA GENT GRAN

Marc regulador i coordinació institucional

- Ratificar i divulgar la legislació que reconeix els drets bàsics de la gent gran.
- Delimitar a nivell tècnic les competències sobre gent gran del govern, dels comuns i de les entitats, en base a un estudi de diagnosi previ.
(Competència compartida amb els Comuns)
- Fer un decret regulador que homogeneïtzi les prestacions i serveis a la gent gran en tot el territori nacional, en base a criteris i barems unificats.
(Competència compartida amb els Comuns)

B) PROPOSTES RELATIVES A LA IGUALTAT DE GÈNERE

Àmbit laboral

- Promoure des de les Administracions la paritat en l'àmbit laboral.
(Competència compartida amb els Comuns)

Infraestructures i serveis de suport a les dones

- Disposar d'estructures administratives de Govern destinades a la Dona, amb dotació suficient per a la realització de les tasques que li són pròpies.
(Competència compartida amb el Ministeri de Salut, Benestar Social i Família)

Igualtat de rols

- Crear una norma nacional que prohibeixi la discriminació per raons de gènere en totes les seves manifestacions.
(Competència compartida amb el Consell General)

**PROPOSTES RELATIVES A
COMPETÈNCIES PRÒPIES DEL
MINISTERI D'ECONOMIA**

A) PROPOSTES RELATIVES A LES PERSONES DISCAPACITADES

Accessibilitat i mobilitat

- Garantir l'aplicació efectiva de la Llei d'Accessibilitat pel que fa al transport públic adaptat.
(Competència compartida amb el Ministeri d'Urbanisme i Ordenament Territorial)
- Adaptar i renovar el comandament del cotxe cada 5 anys com a mínim, amb subvenció per part de la CASS.
(Competència compartida amb el Ministeri d'Urbanisme i Ordenament Territorial i amb la CASS)

B) PROPOSTES RELATIVES A LA GENT GRAN

Accessibilitat i mobilitat

- Establir un transport social integral per a persones amb mobilitat reduïda.
(Competència compartida amb el Ministeri de Salut, Benestar Social i Família)
- Establir ajudes econòmiques a propietaris d'habitatges per a obres d'accessibilitat.
(Competència compartida amb el Ministeri de Salut, Benestar Social i Família)
- Ampliar les funcions del transport social
(Competència compartida amb el Ministeri de Salut, Benestar Social i Família)
- Separar el transport sanitari del transport social que desplaça a la gent gran al centre de dia.
(Competència compartida amb el Ministeri de Salut, Benestar Social i Família)
- Adaptar el transport públic a persones amb mobilitat reduïda.
(Competència compartida amb el Ministeri d'Urbanisme i Ordenament Territorial)

C) PROPOSTES RELATIVES A LA IGUALTAT DE GÈNERE

Àmbit laboral

- Elaborar una investigació sobre les desigualtats salarials entre homes i dones al món laboral andorrà.
(Competència compartida amb el Ministeri de Justícia i Interior)

Estudis i prospectiva

- Fer un estudi sobre l'aportació de la dona a l'economia andorrana.
(Competència compartida amb el Ministeri de Finances)

D) PROPOSTES RELATIVES A INFÀNCIA I FAMÍLIA

Conciliació de la vida personal, laboral i familiar

- Fomentar els horaris intensius, en especial en caps de setmana.
- Incentivar la implantació d'horaris flexibles en les empreses, per tal d'afavorir la conciliació dels temps dels treballadors/es.
- Donar exemple des de l'Administració Pública, adoptant en el reglament del funcionariat totes les mesures de flexibilització horària que s'incentivin en el camp privat.
- Ampliar al funcionariat la possibilitat de reduir la jornada per fer-se càrrec d'una persona dependent.
- Incentivar les empreses per a que tinguin en compte la situació familiar dels treballadors/es en la planificació dels seus horaris, sempre que no sigui discriminatori pel propi treballador/a.
(Competència compartida amb el Ministeri de Justícia i Interior)
- Incentivar la flexibilització preferent dels horaris dels treballadors/es responsables d'un nucli familiar monoparental.
(Competència compartida amb el Ministeri de Justícia i Interior)

**PROPOSTES RELATIVES A
COMPETÈNCIES PRÒPIES DEL**

**MINISTERI D'EDUCACIÓ I
FORMACIÓ PROFESSIONAL**

A) PROPOSTES RELATIVES A LES PERSONES DISCAPACITADES

Suport als cuidadors/es informals

- Organitzar cursos gratuïts de formació per a cuidadors/es informals de persones amb discapacitat.
(Competència compartida amb el Ministeri de Salut, Benestar Social i Família)

B) PROPOSTES RELATIVES A LA GENT GRAN

Atenció domiciliària i cuidadors/es informals

- Fer cursos de formació principalment dirigits a cuidadors/es informals i a gent gran.

C) PROPOSTES RELATIVES A LA IGUALTAT DE GÈNERE

Àmbit laboral

- Implantar plans de formació i orientació professional a joves nois i noies sobre carreres professionals no estereotipades.
- Fer cursos específics per a dones en formació laboral orientada a sectors en creixement.
(Competència compartida amb el Ministeri de Salut, Benestar Social i Família, i amb el Ministeri de Justícia i Interior)

Infraestructures i serveis de suport a les dones

- Crear serveis d'acollida per a totes les persones, que incloguin serveis de mediació intercultural per a dones immigrants, programes de formació i de millora de les capacitats laborals, servei de guarda de menors i un punt d'informació, amb capacitat de derivació cap a l'espai de trobada familiar i el programa materno infantil.
(Competència compartida amb el Ministeri de Justícia i Interior i el Ministeri de Salut, Benestar Social i Família)
- Elaborar campanyes de sensibilització i formació per la igualtat de gènere a nivell nacional per a la població en general i per a professionals especialitzats.
(Competència compartida amb el Ministeri de Justícia i Interior i el Ministeri de Salut, Benestar Social i Família)

Igualtat de rols

- Desenvolupar actuacions adreçades a la revisió del contingut curricular sota la perspectiva de gènere, entrenament del professorat, orientació escolar adreçada a l'elecció de matèries/carreres no estereotipades.
- Ampliar les campanyes de conscienciació social i iniciar accions encaminades a afavorir la igualtat i l'educació no sexista.
(Competència compartida amb el Ministeri de Salut, Benestar Social i Família)

D) PROPOSTES RELATIVES A INFÀNCIA I FAMÍLIA

Infància i salut

- Instituir un mòdul de formació obligatòria sobre al·lèrgies alimentàries en els professionals encarregats/des de la manipulació d'aliments per a infants i joves.
(Competència compartida amb el Departament de Salut del Ministeri de Salut, Benestar Social i Família)

Protecció contra la desatenció i el maltractament infantil

- Crear equips d'assessorament psicopedagògic proporcionals al nombre d'habitants, amb professionals de la psicologia, de la pedagogia, de la pediatria, del treball social i de la mediació.
- Avaluar l'adequació del protocol d'actuació en casos d'infants en perill com a eina, així com l'ajustament dels canals, i l'atenció a tots els casos existents i/o sospitats.
(Competència compartida amb el Ministeri de Salut, Benestar Social i Família, i amb el Ministeri de Justícia i Interior)

Educació

- Inclusió d'una educació en valors a l'escola, tot implicant-hi els pares i mares.
- Estudiar i obtenir dades dels fenòmens del fracàs escolar, de l'absentisme a les aules, i de l'abandonament prematur de l'escolarització.
- Crear un fòrum de reflexió sobre els sistemes educatius i el seu grau de flexibilitat.
- Establir un reglament de disciplina escolar, incloent la consideració del rol dels pares i mares en el sistema.

- Fer plans d'acolliment escolar, millorant l'orientació a nivell educatiu per a tots els sistemes educatius.
- Fer que tots els sistemes educatius d'Andorra disposin de classes d'adaptació i integració dels infants nouvinguts.
- Establir diferents mesures de motivació del professorat.
- Establir contactes amb escoles o centres de Formació Professional de països veïns, per tal de conèixer altres models i estratègies educatives.
- Establir un sistema nacional d'informació i orientació per a l'ensenyament superior i la Formació Professional, incloent-hi informació sobre tots els sistemes (andorrà, espanyol i francès).
- Positivitzar l'orientació escolar vers la Formació Professional.
- Establir un marc normatiu per a les associacions de pares i mares d'alumnes.

Infraestructures i serveis d'atenció a la infància

- Impulsar un sistema de formació nocturna per a professionals de les llars d'infants.
- Implantar el sistema de recollida d'infants a les escoles en totes les parròquies, i unificar-ne la regulació i els horaris.
(Competència compartida amb els Comuns)
- Estudiar la possibilitat de passar la franja de 0 a 3 anys a escola-bressol, dins del sistema públic.
(Competència compartida amb els Comuns)
- Integrar l'ensenyament dels 6 mesos als 3 anys en la xarxa pública escolar, mantenint la gestió comunal.
(Competència compartida amb els Comuns)
- Crear un marc legal que defineixi les funcions de les activitats extraescolars i les emmarqui en la formació i l'educació per al lleure.
(Competència compartida amb el Ministeri de Salut, Benestar Social i Família, i amb els Comuns)
- Establir recursos d'atenció a infants (proveïts de beques, si s'escau), que cobreixin les franges horàries laborals pròpies de la realitat andorrana que romanen fora de l'horari escolar.
(Competència compartida amb el Ministeri de Salut, Benestar Social i Família, i amb els Comuns)

Protecció a la família

- Establir cursets d'informació i formació per a pares i mares.
(Competència compartida amb el Ministeri de Salut, Benestar Social i Família)

Estudis i prospectiva

- Confeccionar un cens d'estudiants desescolaritzats i sense feina.

E) PROPOSTES RELATIVES A LA SOLIDARITAT I EL VOLUNTARIAT

Sensibilització i foment del voluntariat

- Reconèixer com a crèdits educatius les activitats de voluntariat.
- Instituir un servei a la comunitat de caràcter voluntari des de l'àmbit escolar, per a infants i adolescents.
(Competència compartida amb el Ministeri d'Esports i Voluntariat)
- Promoure activitats escolars i corporatives de formació i divulgació de la solidaritat i el voluntariat.
(Competència compartida amb el Ministeri d'Esports i Voluntariat)
- Fomentar i estendre a tots els sistemes educatius activitats pròpies del voluntariat.
(Competència compartida amb el Ministeri d'Esports i Voluntariat)
- Fer un aprenentatge del voluntariat per a adolescents des del sistema educatiu i des de qualsevol col·lectiu que treballi amb joves.
(Competència compartida amb el Ministeri d'Esports i Voluntariat)

F) PROPOSTES TRANSVERSALS

Àmbit laboral

- Establir l'obligatorietat d'una formació bàsica per a cuidadors/es professionals.
- Crear una Formació Ocupacional per a les persones cuidadores.
- Oferir un programa de millora de les capacitats laborals, inserció sociolaboral i mòduls de garantia social.
(Competència compartida amb el Ministeri de Salut, Benestar Social i Família, i amb el Ministeri de Justícia i Interior)
- Dissenyar cursos de formació professional no reglada.
(Competència compartida amb el Ministeri de Justícia i Interior, i amb el Ministeri de Salut, Benestar Social i Família)

Protecció social

- Facilitar l'accés a les beques escolars a tota la població (també a les famílies nouvingudes).

**PROPOSTES RELATIVES A
COMPETÈNCIES PRÒPIES DEL
MINISTERI D'ESPORTS I
VOLUNTARIAT**

A) PROPOSTES RELATIVES A LA GENT GRAN

Serveis a la gent gran

- Crear la figura de l'habitatge compartit entre gent gran i jovent.
(Competència compartida amb el Ministeri de Salut, Benestar Social i Família)

B) PROPOSTES RELATIVES A LA SOLIDARITAT I EL VOLUNTARIAT

Marc regulador

- Establir un marc legal del voluntariat que contempli com a mínim la definició de conceptes, la delimitació dels àmbits d'actuació, els drets i deures, les relacions entre les organitzacions de tot tipus i el voluntariat, i mesures pel foment del mateix.
(Competència compartida amb el Ministeri d'Afers Exteriors, Cultura i Cooperació, i amb el Ministeri de Salut, Benestar Social i Família)
- Aprofitar per part de l'administració andorrana els coneixements de les ONG's del país per al disseny de polítiques en l'àmbit cultural i social.
(Competència compartida amb el Ministeri d'Afers Exteriors, Cultura i Cooperació, i amb el Ministeri de Salut, Benestar Social i Família)

Organització del voluntariat i de la xarxa de solidaritat

- Crear un punt del voluntariat com a referent informatiu unificat, des d'on canalitzar la xarxa de voluntaris/es, gestionat per les diferents associacions de voluntariat i subvencionat pel govern.
- Establir un sistema de seguiment del funcionament del punt del voluntariat.
- Establir sistemes de qualitat a través d'un seguiment del voluntariat.
- Elaborar una base de dades del voluntariat, actualitzada i accessible.
- Crear un règim especial d'assegurances per a les associacions, contemplant uns paràmetres mínims de protecció per a les persones i la institució sense ànim de lucre.
- Impulsar un sistema de banca del temps, amb coordinació interparroquial.
(Competència compartida amb els Comuns)
- Fomentar grups d'ajuda mútua, per a problemes específics, basats en la solidaritat.
(Competència compartida amb el Ministeri de Salut, Benestar Social i Família)

- Facilitar espais per a reunions de grups d'ajuda mútua.
(Competència compartida amb el Ministeri de Salut, Benestar Social i Família)
- Establir un sistema periòdic d'intercanvi d'informació entre els i les professionals del voluntariat i l'acció social pública i privada.
(Competència compartida amb el Ministeri d'Afers Exteriors, Cultura i Cooperació, i amb el Ministeri de Salut, Benestar Social i Família)

Sensibilització i foment del voluntariat

- Fer campanyes des de RTVA i augmentar la difusió mediàtica dels recursos i serveis existents des del voluntariat, així com de les situacions de risc existents a Andorra.
- Fer accions de sensibilització adreçades a col·lectius amb circumstàncies especials que els facin idonis/es pel voluntariat (com ara joves, gent gran, etc.).
- Muntar una carpa i un autobús per a divulgar la solidaritat i el voluntariat a Andorra.
- Promoure el voluntariat en les empreses, afavorint i facilitant les accions del voluntariat entre els seus treballadors/es en horari laboral.
- Establir un premi per a empreses afavoridores de la solidaritat i del voluntariat al país.
- Instituir un servei a la comunitat de caràcter voluntari des de l'àmbit escolar, per a infants i adolescents.
(Competència compartida amb el Ministeri d'Educació i Formació Professional)
- Promoure activitats escolars i corporatives de formació i divulgació de la solidaritat i el voluntariat.
(Competència compartida amb el Ministeri d'Educació i Formació Professional)
- Fomentar i estendre a tots els sistemes educatius activitats pròpies del voluntariat.
(Competència compartida amb el Ministeri d'Educació i Formació Professional)
- Fer un aprenentatge del voluntariat per a adolescents des del sistema educatiu i des de qualsevol col·lectiu que treballi amb joves.
(Competència compartida amb el Ministeri d'Educació i Formació Professional)

Estudis i prospectiva

- Analitzar periòdicament la situació i les tendències del voluntariat a Andorra.

**PROPOSTES RELATIVES A
COMPETÈNCIES PRÒPIES DEL
MINISTERI DE FINANCES**

A) PROPOSTES RELATIVES A LES PERSONES DISCAPACITADES

Inclusió social

- Establir deduccions fiscals equivalents a les quantitats econòmiques aportades per empreses particulars a l'obra social destinada als col·lectius de persones amb discapacitat d'Andorra.
- Establir una reducció d'impostos per l'empresariat en cas de contractació d'una persona discapacitada.
- Incrementar la col·laboració institucional amb l'ONCE.
- Bonificar fiscalment les empreses que contractin persones amb discapacitat.
(Competència compartida amb el Ministeri de Justícia i Interior)

Protecció social

- Eximir d'impostos de duana el material ortopèdic.
- Eximir de totes les taxes a les persones discapacitades.
(Competència compartida amb els Comuns)

B) PROPOSTES RELATIVES A LA IGUALTAT DE GÈNERE

Infraestructures i serveis de suport a les dones

- Capacitar a persones responsables de l'elaboració dels projectes pressupostaris per a que els dissenyin sota la perspectiva de gènere.

Estudis i prospectiva

- Fer un estudi sobre l'aportació de la dona a l'economia andorrana.
(Competència compartida amb el Ministeri d'Economia)

C) PROPOSTES TRANSVERSALS

Àmbit laboral

- Revisar el Salari Mínim i adequar-lo al nivell de vida d'Andorra.

**PROPOSTES RELATIVES A
COMPETÈNCIES PRÒPIES DEL**

**MINISTERI D'HABITATGE,
JOVENTUT, ENSENYAMENT
SUPERIOR I RECERCA**

A) PROPOSTES RELATIVES A LES PERSONES AMB DISCAPACITATS

Accessibilitat i mobilitat

- Fer habitatges protegits adaptats, tot prioritant en el seu accés a les persones discapacitades, i reservant-hi un percentatge correlatiu al pes específic del col·lectiu de persones discapacitades en la població.
- Garantir que tots els habitatges de nova construcció siguin accessibles.
(Competència compartida amb el Ministeri d'Urbanisme i Ordenament Territorial)

Protecció social

- Fer habitatges socials amb preus assequibles, en funció dels recursos de la persona discapacitada.

B) PROPOSTES RELATIVES A LA GENT GRAN

Serveis a la gent gran

- Disposar d'habitatges tutelats per a gent gran.
(Competència compartida amb el Ministeri de Salut, Benestar Social i Família)

Accessibilitat i mobilitat

- Crear habitatges adaptats per a gent gran amb limitacions específiques.
(Competència compartida amb el Ministeri d'Urbanisme i Ordenament Territorial)

Protecció social

- Establir un mínim d'habitatges adaptats de protecció oficial, reservats per a gent gran, segons necessitats objectives que es derivin de la realització d'un estudi al respecte.
- Considerar la gent gran com a col·lectiu vulnerable d'acció preferent per a la política d'habitatge, tant pels ajuts com per a la borsa d'habitatge de lloguer.

C) PROPOSTES RELATIVES A LA IGUALTAT DE GÈNERE

Protecció social

- Considerar les víctimes de violència de gènere a col·lectiu vulnerable d'acció preferent per a la política d'habitatge, tant pels ajuts com per a la borsa d'habitatge de lloguer.
- Reservar diversos habitatges de la borsa disponibles per aquelles persones que decideixen separar-se o marxar del seu domicili motivades per l'existència d'episodis de violència de gènere.

D) PROPOSTES RELATIVES A INFÀNCIA I FAMÍLIA

Protecció social

- Reforçar línies d'ajudes específiques en concepte d'habitatge per a famílies amb infants, i en especial per a famílies monoparentals i monomarentals.
- Establir limitacions a l'augment especulatiu dels preus del lloguer de pisos per a famílies.
- Considerar les famílies monomarentals i monoparentals com a col·lectiu vulnerable d'acció preferent per a la política d'habitatge, tant pels ajuts com per a la borsa d'habitatge de lloguer.

E) PROPOSTES TRANSVERSALS

Política d'habitatge

- Obligar als promotors immobiliaris de noves construccions a vendre un determinat percentatge de metres quadrats a persones residents a Andorra a un preu proper al de cost, inspirant-se en el sistema vigent a Mònaco.
- Augmentar els impostos per a habitatges desocupats.
- Establir un departament que vetlli per l'habitabilitat mínima de les vivendes, amb poder d'inspecció i sancionador sobre el propietari.

Accessibilitat i mobilitat

- Garantir el compliment de la normativa d'accessibilitat per tots els habitatges.

Protecció social

- Fer habitatges de protecció oficial.
- Establir ajudes a l'habitatge accessibles a tota la població (incloent les persones que fa menys de 5 anys resideixen a Andorra).
- Penalitzar el “mobbing” immobiliari.

Estudis i prospectiva

- Fer un estudi de prospecció de les necessitats de professions a Andorra en el futur.

**PROPOSTES RELATIVES A
COMPETÈNCIES PRÒPIES DEL**

**MINISTERI DE JUSTÍCIA
I INTERIOR**

A) PROPOSTES RELATIVES A LES PERSONES DISCAPACITADES

Inclusió social

- Crear una Borsa de Treball i un servei d'intermediació i suport laboral específic per a cada col·lectiu de persones amb discapacitat que ho requereixi.
- Fer campanyes informatives i de sensibilització sobre la integració de les persones amb discapacitat en el món laboral.
- Establir mesures per a un efectiu compliment dels percentatges de contractació laboral de persones discapacitades en les empreses.
- Bonificar fiscalment les empreses que contractin persones amb discapacitat.
(Competència compartida amb el Ministeri de Finances)

B) PROPOSTES RELATIVES A LA GENT GRAN

Atenció domiciliària i cuidadors/es informals

- Establir un servei d'intermediació laboral per a cuidadors/es familiars i les famílies, de caràcter públic o privat no lucratiu.

Protecció social

- Crear una borsa de treball per a persones jubilades, adaptada a les circumstàncies personals i compatible amb les pensions que es percebin
(Competència compartida amb el Ministeri de Salut, Benestar Social i Família)
- Fer un protocol d'actuació davant de situacions de maltractament de gent gran.
(Competència compartida amb el Ministeri de Salut, Benestar Social i Família, amb el SAAS, i amb els Comuns)
- Establir un protocol de detecció i atenció de situacions de risc en la gent gran.
(Competència compartida amb el Ministeri de Salut, Benestar Social i Família, amb el SAAS, i amb els Comuns)

C) PROPOSTES RELATIVES A LA IGUALTAT DE GÈNERE

Marc regulador

- Establir mecanismes que assegurin que les propostes legislatives s'aprovin sota la perspectiva de gènere, tenint en compte les conseqüències que les lleis tindran per les vides quotidianes de homes, dones i infants.
(Competència compartida amb el Consell General)

Àmbit laboral

- Establir mecanismes de control per a que les empreses disposin d'organigrames paritaris a tots els nivells i salaris iguals pel mateix lloc de treball, i penalitzar les empreses que ho incompleixin.
- Establir el dret a l'absència laboral de 2 dies a l'any (sense remuneració) per a atenció de fills/es malalts/es, indistintament per a pare o mare, i addicionalment a les absències previstes a tal efecte en la llei laboral.
- Incentivar l'establiment de plans de carrera de millora professional i formació continuada per a les dones.
- Establir viviers d'empreses per a dones emprenedores amb pocs recursos econòmics.
- Fer estudis per tal de detectar grups amb risc de *mobbing* laboral en la societat andorrana, i orientar els esmentats estudis a tipificar i combatre el fenomen.
- Fomentar la igualtat de gènere en els llocs de treball.
- Donar assessorament i orientació financera i jurídica per a dones emprenedores d'Andorra.
(Competència compartida amb el Ministeri de Salut, Benestar Social i Família)
- Permetre la combinació de la baixa de paternitat/maternitat amb les vacances de l'any del part i de l'any següent, tot preveient incentius a l'empresariat per a aquests casos.
(Competència compartida amb la CASS)
- Fer cursos específics per a dones en formació laboral orientada a sectors en creixement.
(Competència compartida amb el Ministeri de Salut, Benestar Social i Família, i amb el Ministeri d'Educació i Formació Professional)

Infraestructures i serveis de suport a les dones

- Canviar el sistema judicial i reformar els codis legislatius pel que fa a la violència domèstica, en aspectes relatius a les mesures cautelars i de protecció, a la formació dels agents judicials, a la justícia gratuïta i a les atribucions dels batlles de família.
- Crear la figura del batlle de família, amb capacitat de coordinar la informació de les causes civils i penals en matèria de violència domèstica.
- Desenvolupar mesures que garanteixin amb rapidesa l'atenció i la protecció integral de les dones víctimes de violència de gènere en el si de la família, així com dels menors a càrrec.
(Competència compartida amb el Ministeri de Salut, Benestar Social i Família, i amb el SAAS)
- Adequar l'actual PAVD a les necessitats del Principat.
(Competència compartida amb el Ministeri de Salut, Benestar Social i Família, i amb el SAAS)
- Crear serveis d'acollida per a totes les persones, que incloguin serveis de mediació intercultural per a dones immigrants, programes de formació i de millora de les capacitats laborals, servei de guarda de menors i un punt d'informació, amb capacitat de derivació cap a l'espai de trobada familiar i el programa materno infantil.
(Competència compartida amb el Ministeri de Salut, Benestar Social i Família, i amb el Ministeri d'Educació i Formació Professional)
- Elaborar campanyes de sensibilització i formació per la igualtat de gènere a nivell nacional per a la població en general i per a professionals especialitzats.
(Competència compartida amb el Ministeri de Salut, Benestar Social i Família, i amb el Ministeri d'Educació i Formació Professional)

Estudis i prospectiva

- Fer un estudi sobre les desigualtats salarials entre homes i dones a Andorra.
(Competència compartida amb el Ministeri d'Economia)

D) PROPOSTES RELATIVES A INFÀNCIA I FAMÍLIA

Protecció contra la desatenció i el maltractament infantil

- Avaluar l'adequació del protocol d'actuació en casos d'infants en perill com a eina, així com l'ajustament dels canals, i l'atenció a tots els casos existents i/o sospitats.
(Competència compartida amb el Ministeri d'Educació i Formació Professional, i amb el Ministeri de Salut, Benestar Social i Família)
- Estudiar la conveniència de desvincular la denúncia de la comunicació del possible maltractament.
(Competència compartida amb el Ministeri de Salut, Benestar Social i Família)

- Establir una normativa penal sancionadora per a pares, mares i tutors/es que deixin a infants en situació de desemparament.
(Competència compartida amb el Ministeri de Salut, Benestar Social i Família)

Educació

- Modificar la llei d'immigració de manera que desaparegui el buit legal que fa que un infant pugui estar desescolaritzat, i vetllar per l'aplicació de l'obligatorietat de l'educació segons l'establert en la Convenció dels Drets dels Infants.
- Establir tallers ocupacionals per a adolescents desescolaritzats i sense feina.

Infraestructures i serveis d'atenció a la infància

- Fer un pla d'acolliment per a infants de famílies nouvingudes.

Protecció de la família

- Crear la figura del batlle de família.
- Fer una avaluació de l'infant afectat per una ruptura conflictiva del nucli familiar, a criteri judicial i mitjançant professionals especialitzats adscrits a la batllia.
- Unificar, des de la instància del batlle de família, les causes civils i penals referents a un mateix nucli familiar.
- Modificar el Codi de Família, per contemplar la figura de la custòdia compartida.
- Establir mecanismes de control i garantia de compliment de les sentències cautelars, tant de règim alimentari com de visites.
- Establir la custòdia compartida dels fills d'entre 1 i 18 anys, atorgada per defecte, tot cercant el mutu acord dels pares, i en absència d'acord atorgar la custòdia al progenitor que pugui garantir millors condicions per a l'infant independentment de si es tracta del pare o la mare.
- Incloure el síndrome d'alienació parental (SAP) com a delictes dintre del Codi Penal.
- Sancionar els incompliments de sentència en el règim de visites, i retirar la a la part infractora, sempre que hi hagi reincidència en la no presentació dels fills en dues ocasions o més.
- Demanar el pagament de la pensió alimentària al progenitor no-custodi en funció de les necessitats reals de manutenció dels fills (en comptes de ser acumulatiu

exponencialment segons el nombre de fills), i en cas de necessitat establir una pensió compensatòria per la persona custòdia.

- Implantar una llei de mediació familiar d'aplicació obligatòria per als casos de separació amb fills menors, tot promovent el mutu acord entre els progenitors.
- Incentivar les empreses a facilitar als seus treballadors/es amb fills/es a que emprin temps de treball per anar a cursos de formació de pares i mares.
- Impulsar espais de trobada familiar on desenvolupar tallers de pares i mares, visites de pares i mares no custodis, serveis de mediació familiar, serveis d'orientació jurídica i psicològica, i d'altres serveis similars.
(Competència compartida amb el Ministeri de Salut, Benestar Social i Família)
- Garantir un assessorament legal i psicològic gratuït pels fills i pares en procés de separació.
(Competència compartida del Ministeri de Salut, Benestar Social i Família)
- Impulsar espais de trobada familiar on desenvolupar tallers de pares i mares, visites de pares i mares no custodis, serveis de mediació familiar, serveis d'orientació jurídica i psicològica, i d'altres de similars.
(Competència compartida amb el Ministeri de Salut, Benestar Social i Família)

Conciliació de la vida personal, laboral i familiar

- Incentivar els jardins d'infància en empreses o en consorcis d'empreses.
- Incentivar la contractació a temps parcial.
- Garantir un període mínim de 2 dies al mes de festa coincident amb festa escolar, per a pares i mares de menors de 16 anys.
- Garantir un període mínim de 15 dies de vacances coincident amb les vacances escolars, per a pares i mares de menors de 16 anys.
- Establir un mínim de 40 hores a l'any (sense recuperar) disponibles per a tots els sectors laborals en concepte de gestions personals.
- Garantir el compliment de la normativa laboral en qüestions d'horari.
- Permetre la flexibilitat laboral en horaris d'entrada per a pares i mares d'infants menors de 10 anys.
- Ampliar el permís de maternitat al menys equiparable a la mitjana temporal de la Unió Europea.
(Competència compartida amb la CASS)
- Incentivar la creació d'espais de guarda d'infants a les empreses.
(Competència compartida amb el Ministeri de Salut, Benestar Social i Família)

- Incentivar les empreses per a que tinguin en compte la situació familiar dels treballadors/es en la planificació dels seus horaris, sempre que no sigui discriminatori pel propi treballador/a.
(Competència compartida amb el Ministeri d'Economia)
- Incentivar la flexibilització preferent dels horaris dels treballadors/es responsables d'un nucli familiar monoparental.
(Competència compartida amb el Ministeri d'Economia)

E) PROPOSTES RELATIVES A LA SOLIDARITAT I EL VOLUNTARIAT

Organització del voluntariat i de la xarxa de solidaritat

- Introduir en el futur Pla d'Acolliment de la Immigració una acció informativa (coordinada amb el món associatiu) sobre els recursos existents perquè els infants no es quedin sols/es a casa.

Sensibilització i foment del voluntariat

- Potenciar els serveis a la comunitat com a via pel compliment de determinat tipus de sancions.

F) PROPOSTES TRANSVERSALS

Àmbit laboral

- Incentivar l'empresariat a fer accions de formació contínua, donant facilitats pels treballadors/es que vulguin cursar-la.
- Aconseguir i garantir que els sectors professionals es facin responsables de la formació dels seus treballadors/es, amb titulació reconeguda.
- Garantir el compliment de la legislació laboral actual.
- Incrementar significativament la quantia de les sancions per infraccions contra els drets dels treballadors/es.
- Oferir un programa de millora de les capacitats laborals, inserció sociolaboral i mòduls de garantia social.
(Competència compartida amb el Ministeri d'Educació i Formació Professional, i el Ministeri de Salut, Benestar Social i Família)
- Dissenyar cursos de formació professional no reglada.
(Competència compartida amb el Ministeri de Salut, Benestar Social i Família, i amb el Ministeri d'Educació i Formació Professional)

Protecció social

- Establir un pla d'acollida a persones nouvingudes per tal d'orientar-les vers els recursos socials existents a Andorra, derivant-les des del servei d'immigració, els hospitals, els centres d'atenció primària, els comuns i els centres escolars.

**PROPOSTES RELATIVES A
COMPETÈNCIES PRÒPIES DEL**

**MINISTERI D'URBANISME I
ORDENAMENT TERRITORIAL**

A) PROPOSTES RELATIVES A LES PERSONES DISCAPACITADES

Inclusió social

- Derogar l'article 11.4 de la Llei d'Accessibilitat, sobre l'obligatorietat de retorn a la situació original de les obres en cas de lloguer d'un habitatge.
- Adaptar el cinema per a persones invidents.
(Competència compartida amb els Comuns)

Accessibilitat i mobilitat

- Disposar d'un seguiment de la Llei d'Accessibilitat, per tal que es compleixi d'una manera eficaç.
- Procedir a la supressió de totes les barreres arquitectòniques, en compliment de la llei vigent.
- Fer campanyes de sensibilització de la població sobre el gran obstacle que suposa per a les persones discapacitades els cotxes aparcats damunt de les voreres o dels passos de vianants.
- Garantir que tots els habitatges de nova construcció siguin accessibles.
(Competència compartida amb el Ministeri d'Habitatge, Joventut, Ensenyament Superior i Recerca)
- Garantir l'aplicació efectiva de la Llei d'Accessibilitat pel que fa al transport públic adaptat.
(Competència compartida amb el Ministeri d'Economia)
- Disposar de semàfors acústics i senyalització per a invidents als passos de vianants.
(Competència compartida amb els Comuns)
- Adaptar i renovar el comandament del cotxe cada 5 anys com a mínim, amb subvenció per part de la CASS.
(Competència compartida amb el Ministeri d'Economia i amb la CASS)

B) PROPOSTES RELATIVES A LA GENT GRAN

Accessibilitat i mobilitat

- Adaptar el transport públic a persones amb mobilitat reduïda.
(Competència compartida amb el Ministeri d'Economia)

- Crear habitatges adaptats per a gent gran amb limitacions específiques.
(Competència compartida amb el Ministeri d'Habitatge, Recerca, Ensenyament Superior i Joventut)

C) PROPOSTES TRANSVERSALS

Accessibilitat i mobilitat

- Garantir l'accessibilitat als espais públics per a totes les persones.

**PROPOSTES RELATIVES A
COMPETÈNCIES PRÒPIES DEL
S.A.A.S.**

A) PROPOSTES RELATIVES A LES PERSONES DISCAPACITADES

Estudis i prospectiva

- Estudiar el fenomen de l'elevada rotació de professionals de la psiquiatria a Andorra, amb vistes a evitar-ne els efectes.

B) PROPOSTES RELATIVES A LA GENT GRAN

Protecció social

- Fer un protocol d'actuació davant de situacions de maltractament de gent gran. (Competència compartida amb el Ministeri de Justícia i Interior, amb els Comuns, i amb el Ministeri de Salut, Benestar Social i Família)
- Establir un protocol de detecció i atenció de situacions de risc en la gent gran. (Competència compartida amb el Ministeri de Justícia i Interior, amb els Comuns, i amb el Ministeri de Salut, Benestar Social i Família)

C) PROPOSTES RELATIVES A LA IGUALTAT DE GÈNERE

Infraestructures i serveis de suport a les dones

- Desenvolupar mesures que garanteixin amb rapidesa l'atenció i la protecció integral de les dones víctimes de violència de gènere en el si de la família, així com dels menors a càrrec. (Competència compartida amb el Ministeri de Salut, Benestar Social i Família, i amb el Ministeri de Justícia i Interior)
- Adequar l'actual PAVD a les necessitats del Principat. (Competència compartida amb el Ministeri de Salut, Benestar Social i Família, i amb el Ministeri de Justícia i Interior)

D) PROPOSTES RELATIVES A INFÀNCIA I FAMÍLIA

Protecció a la família

- Crear serveis de planificació familiar en el marc de l'atenció primària, contemplant programes d'atenció materno-infantils gratuïts.